УДК 37.09 (477.83)

Микола Галів, *кандидат педагогічних наук, доцент*
кафедри нової та новітньої історії України
Дрогобицького державного педагогічного університету
імені Івана Франка

ДРОГОБИЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УЧИТЕЛЬСЬКИЙ ІНСТИТУТ: ПЕРШИЙ РІК РОБОТИ (1940 – 1941)

У статті на основі невідомих та маловідомих пресових матеріалів і документів обкому компартії досліджується підготовка до відкриття Дрогобицького учительського інституту, формування його викладацьких кадрів, студентського контингенту, матеріально-технічної бази, зміст навчально-виховного процесу у 1940/41 навч. році.

***Ключові слова**: Дрогобицький учительський інститут, викладачі, студенти, матеріальне-забезпечення, навчально-виховний процес.*

Табл. 1. Літ. 25.

Николай Галив

ДРОГОБЫЧСКИЙ ГОСУДАРСТВЕННЫЙ УЧИТЕЛЬСКИЙ ИНСТИТУТ: ПЕРВЫЙ ГОД РАБОТЫ (1940 – 1941)

В статье на основе неизвестных и малоизвестных прессовых материалов и документов обкома компартии исследуется подготовка к открытию Дрогобычского учительского института, формировании его преподавательских кадров, студенческого контингента, материально-технической базы, содержание учебно-воспитательного процесса в 1940/41 уч. году.

***Ключевые слова:** Дрогобычский учительский институт, преподаватели, студенты, материальное-обеспечение, учебно-воспитательный процесс.*

Nicholas Haliv

DROHOBYCH STATE TEACHERS' INSTITUTE: FIRST YEAR (1940 – 1941)

The article is based on unknown or little-known press materials and documents of the Communist Party regional committee investigated the preparation for the Drogobytskyy teachers training institute of its teachers, the student contingent of logistics, the content of the educational process in 1940/41 teach. year.

***Key words:** Drohobych pedagogical institute, faculty, students, material support, the educational process.*

Постановка проблеми. Протягом усіх етапів своєї історії Дрогобицький державний педагогічний університет поступово розвивається, вдосконалюючи матеріально-технічну базу, якісні показники професорсько-викладацького складу, збільшуючи число спудеїв, які прагнули здобути фах педагога у Франковому ВНЗ. Майже всі сторінки його історії вивчено, висвітлено, охарактеризовано, за винятком однієї – першого року роботи тоді ще учительського інституту. Причиною цього стали сумні події війни та нацистської окупації, під час яких було втрачено всю документацію інституту, Дрогобицького обласного відділу народної освіти і навіть частину документів наркомату освіти УРСР.

Аналіз основних публікацій. Проблема браку джерел зумовила доволі незначне висвітлення окресленого періоду історії Дрогобицького педагогічного ВНЗ в літературі. Це, зокрема, помітно у колективній монографії про Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка, виданій 2001 року (автори: В. Скотний, Ю. Кишакевич, М. Савчин та ін.) [3], і "Нарисах з історії Дрогобича" (за ред. Л. Тимошенко, 2009) [11].

Мета статті – дослідити такі аспекти діяльності Дрогобицького учительського інституту в 1940/41 навч. році: підготовка до відкриття, викладацькі кадри, студентський контингент, матеріально-технічне забезпечення, зміст навчально-виховного процесу.

Виклад основного матеріалу. Важливою віхою у розвитку освітньої сфери Дрогобиччини періоду радянізації (1939 – 1941 рр.) стало створення першого вищого навчального закладу – учительського інституту. Необхідність його заснування була продиктована розширенням мережі шкіл регіону і зростанням учительських посадових вакансій, а також і потребою в "своїх" (радянських) педагогічних кадрах, оскільки місцеві вчителі через політичні причини не

© М. Галів, 2011

викликали довіри в більшовицької влади. Зазначимо, що в радянській системі педагогічної освіти учительські інститути здійснювали підготовку вчителів 5 – 7 класів, а навчання у них тривало два роки (педагогічні інститути готували вчителів 8 – 10 класів протягом чотирьох років) [1, 103].

Уже 25 січня 1940 р. бюро Дрогобицького обкому КП(б)У, заслухавши доповідь завідувача облвно В. Кравця, ухвалило постанову про організацію учительського інституту в Дрогобичі. Відповідно до неї планувалося відкрити з 1 вересня 1940 р. учительський інститут з історичним, географічним та мовно-літературним відділами. Зважаючи на те, що місцева молодь, безумовно, не володіла необхідними для вступу до інституту знаннями з історії СРСР, російської мови і літератури та української мови і літератури (це особливо стосувалося можливих абітурієнтів польської та єврейської національностей), бюро ОК компартії визнало доцільним організувати шестимісячні підготовчі курси. Ці курси, що мали підготувати контингент вступників до учительського інституту, повинні були розпочати своє навчання з 1 березня 1940 р. у приміщенні середньої школи № 2. Крім того, очільника обласного відділу народної освіти В. Кравця зобов'язали забезпечити підготовчі курси відповідними педагогічними кадрами та вимагати від Наркомату освіти УРСР, щоб до 1 вересня 1940 р. було повністю укомплектовано учительський інститут професорсько-викладацьким складом [I, 57 – 58; II, 99 – 99зв; 7, 86].

Того ж таки дня завідувач сектором культури відділу пропаганди обкому КП(б)У М. Захарченко надав бюро обкому довідку "Про матеріальні можливості організації учительського інститута в м. Дрогобич". Саме він запропонував передати майбутньому ВНЗ приміщення середньої польської школи (гімназії) на вул. Г. Синкевича, 36 (незабаром – вул. М. Гоголя, 32) у Дрогобичі. Серед позитивних сторін саме такого варіанту приміщення для майбутнього інституту, партійний чиновник назвав наявність 50-ти кімнат у триповерховій будівлі, обладнаних кабінетів, зокрема фізичного, хімічного та рисункового, великої бібліотеки з переважно польськими книгами (яку, щоправда, слід було наситити радянською ідеологічною та навчальною літературою, "відповідно до вимог інституту") [II, 100]. У березні 1940 р. приміщення польської середньої школи № 3 було передано учительському інститутові.

За виконання прийнятих партійних розпоряджень взялися доволі швидко. Щоправда, з невідомих нам сьогодні причин замість запланованого географічного відділення було вирішено відкрити фізико-математичне. Уже 12 березня 1940 р. в обласній газеті "Більшовицька правда" з'явилося перше оголошення про набір до Дрогобицького державного учительського інституту на історичний, мовно-літературний та фізико-математичний факультети. У ньому зазначалося, що до інституту приймаються особи віком від 17 до 35 років, які мають повну середню освіту. Заяву слід було подати до 20 березня 1940 р., а також документи про освіту (оригінал), рік народження, відношення до військової служби (для військовозобов'язаних), автобіографію і особовий листок, три фотокартки, довідку від лікаря про стан здоров'я [15, 4]. Очевидно, подібним чином розрекламована організація першого в області "вузу" справила значний вплив на місцеву молодь, адже вже у квітні 1940 р. заяви на навчання подали приблизно 200 осіб [9, 3]. Напливу студентів, ймовірно, посприяв й офіційний дозвіл республіканської влади на відкриття вищої педагогічної школи в Дрогобичі. 15 квітня 1940 р. постановою політбюро ЦК КП(б) та Раднаркому УРСР учительські інститути утворювалися в Дрогобичі, Львові, Кременці, Луцьку, Рівному і Станіславові [3, 20; 24, 334].

Формування матеріально-технічних, бібліотечних, кадрових ресурсів інституту продовжувалося і влітку. 3 серпня 1940 р. було оголошено другий набір студентів до учительського ВНЗ, а вступні іспити призначено на 12 – 20 серпня. При цьому вказувалося, що до інституту приймаються особи віком від 17 до 40 років, які мають повну середню освіту [16, 4]. Однак, як відомо, щоб полегшити вступ у ВНЗ робітничій і селянській молоді, Комітет у справах вищої освіти при РНК СРСР дозволив педагогічним ВНЗ західних областей УРСР і БРСР у 1940 р. зараховувати до складу студентів осіб, що склали вступні іспити, без подання документів про закінчення середньої школи [18, 4; 4, 33]. Саме тому до лав студентів учительського інституту в Дрогобичі потрапляли абітурієнти навіть із шестикласною шкільною освітою [9, 3]. Звісно ж, значну роль при наборі студентів відігравала "громадянсько-політична позиція" молодої людини, зокрема її членство в комсомолі. Власне завдяки приналежності до ВЛКСМ навчатися в Дрогобицькому учительському інституті отримала змогу, наприклад, Катерина Пильо, яка закінчила всього 5 класів школи [10, 4].

1 вересня 1940 р. було врочисто відкрито інститут у складі історичного, мовно-літературного та фізико-математичного

факультетів з денною, вечірньою та заочною формами навчання [10, 4]. Завдяки наявним джерельним матеріалам, ми можемо висвітлити деякі особливості професорсько-викладацького складу, проаналізувати зміни в складі студентського контингенту, розкрити окремі сторони змісту навчання і виховання студентів, з'ясувати рівень матеріально-технічного забезпечення інституту.

Висвітлюючи склад *викладацьких кадрів*, варто відзначити, що майже всі вони скеровані зі східних областей педагогами, здебільшого членами компартії. Винятком був лише колишній директор української гімназії ім. І.Франка в Дрогобичі М. Бараник, якого перевели з посади заступника директора СШ № 1 на викладацьку працю до інституту [11, 187]. Директором інститут став А. Туман. Невідомо, на жаль, звідкіля він приїхав до Дрогобича і яку посаду займав до 1940 р. Знаємо, однак, що був філологом і в газеті "Більшовицька правда", опублікував статті, присвячені І. Франкові та роботі інституту [20; 21]. Партійну організацію інституту очолив А. Снісаренко, а начальником спецчастини (особливої енкавеесівської структури в кожному ВНЗ, що пильнувала за "правильною" організацією роботи, відповідним добором кадрів, ходом лекцій з марксизму-ленінізму, проведенням більшовицької агітації тощо) призначено працівника НКВС А. Мельника [9, 3].

Деканом історичного факультету став Ю. Новак, а мовно-літературного – І. Хорошайло, які, до речі, 9 січня 1941 р. в обласній пресі опублікували статтю "Екзаменаційна сесія в інституті" [22]. На жаль, з огляду на брак джерел, нам не вдалося з'ясувати прізвище першого декана фізико-математичного факультету, як і керівників адміністративних відділів інституту.

Склад викладачів Дрогобицького учительського інституту був невеликим. Причому чимало з них не мали досвіду подібної роботи. Як відзначав директор А. Туман, "багато викладачів працюють у вищій школі перший рік", але "все ж з своєю роботою вони справляються цілком". Серед кращих фахівців він назвав викладача історії народів СРСР Ю.Г. Новака, викладача історії стародавнього світу П.З. Козіка, викладача української мови І.К. Кошика, викладача педагогіки М.С. Терещенка [20, 1]. Пресові матеріали донесли до нашого часу й прізвище ще одного педагога, що працював в інституті, – викладача української літератури М. Коваля [9, 3]. Незважаючи на твердження, що у 1940/1941 навчальному році в Дрогобицькому учительському інституті працювали 8 викладачів [3, 34], на сьогодні нам відомі прізвища 10 осіб професорсько-викладацького складу цього ВНЗ (до слова, начальник спецчастини А. Мельник теж працював викладачем [9, 3]).

Зауважимо, що крім навчально-виховної діяльності в інституті, викладачі часто залучалися до громадської роботи в рамках того чи іншого політично-пропагандистського лекторію. Для прикладу, декан історичного факультету Ю. Новак працював лектором в парткабінеті Дрогобицького міського комітету КП(б)У, де 11 та 16 січня 1941 р. прочитав лекції про російського полководця А. Суворова (1730 – 1800 рр.) і Кримську війну 1854 – 1856 рр. Того ж місяця з лекцією "Сім'я і школа" мав виступити викладач педагогіки учительського інституту М.Терещенко [17, 4]. Інші викладачі виступали перед громадськістю та партійними організаціями з доповідями "Походження різдва", "Адам Міцкевич", "Тарас Шевченко", "Павло Тичина" тощо [20, 1].

Характеризуючи чисельність *студентів*, необхідно зазначити, що на 1940/1941 навчальний рік українські центральні органи влади затвердили ліміт вступників до ВНЗ Західної України, зокрема для учительських інститутів. Дрогобицький державний учительський інститут мав право прийняти 420 студентів [1, 103; 25, 466], однак у квітні-вересні 1940 р. було набрано 480 – 500 осіб [9, 3; 5, 172]. Припускаємо, що, ці цифрі стосувалися як денної, так і заочної форми навчання. Однак у вересні-жовтні 1940 р. відбулося доволі значне зменшення чисельності студентів стаціонару, спричинене, по-перше, призовом юнаків до Червоної армії, по-друге, проблемами з отриманням стипендії (про що мова під нижче) [9, 3; 10, 4]. Відповідно, до офіційної радянської статистики в єдиному в Дрогобицькій області ВНЗ на початку 1940/1941 навчальному році здобувало освіту 238 студентів [12, 180], а це всього 2,5 % від загальної кількості студентів денної форми всіх західних областей України (див. табл. 1). Колишній студент мовно-літературного факультету ДДУІ Матвіїшин (ім'я невідоме, – можливо, Степан), згадуючи у серпні 1941 р. своє навчання в уже ліквідованому на той час ВНЗ, називав приблизно таке ж число студентів – 230 осіб. Серед них, за його підрахунками, було 115 українців, 95 євреїв, понад 20 поляків [9, 3].

На жаль, не можемо назвати чисельність студентів кожного факультету. Відомо, однак, що у січні 1941 р. на історичному факультеті навчалося 80 студентів, ще 15 – на відділені російської мови та літератури філологічного факультету [22, 4].

Контингент студентів заочної форми навчання

Таблиця 1.
Кількість студентів ВНЗ (без заочників) у західних областях УРСР на початок 1940/1941 н.р.

Області	Кількість студентів
Волинська	222
Дрогобицька	238
Львівська	7835
Рівненська	375
Станіславська	416
Тернопільська	445
Разом	9537

Джерело: Народне господарство Української РСР. Статистичний щорічник. 1957 рік. – К.: Держстатвидав, 1958. – С. 180.

був більш чисельним. На початку серпня понад 300 осіб, переважно вчителі неповних середніх шкіл, складали вступні іспити [2, 4]. Не знаємо, скільки з них вступило, але ще в грудні 1940 р. заочний відділ Дрогобицького учительського інституту розповсюдив оголошення для всіх студентів-заочників I – IV курсів педагогічних, учительських інститутів та державних університетів східних областей УРСР, повідомляючи що вони можуть складати курсові іспити і заліки та державні іспити саме в Дрогобичі [14, 4]. Загалом, як писав 1 квітня 1941 р. директор інституту А.Туман, на заочному відділі в той час навчалося 420 студентів, а на вечірньому – 110 осіб (переважно, вчителі шкіл Дрогобича і Борислава) [20, 1]. Отже, наприкінці першого навчального року в ДДУІ здобувало освіту майже 670 студентів денної, заочної та вечірньої форм (дрогобицький історик І. Кошарний цю цифру заокруглив до 700 [5, 173]).

Наплив студентів до учительського інституту в Дрогобичі зумовлювався, звісно ж, можливістю безплатно отримати вищу освіту й отримувати стипендію. РНК УРСР прийняла постанову про збільшення з червня 1940 р. норм стипендіального забезпечення студентів ВНЗ західних областей України [4, 32]. Якщо студенти перших курсів, зазвичай, отримували 120 – 130 крб, то вже у серпні 1940 р. стипендія визначалася у розмірі 130 – 140 крб [16, 4]. Попри те, що жовтневою (1940 р.) постановою РНК СРСР запроваджувалася плата за навчання (300 крб на рік для студентів стаціонару і 150 крб – заочників), на вищі школи Західної України вона не поширювалася. Але з 1 листопада того ж року стипендії призначалися лише тим студентам, які проявляли відмінні успіхи [6, 823 – 824]. Саме ця обставина й зумовила певне зменшення чисельності студентів Дрогобицького учительського інституту, адже стипендію надавали студентам з не менш як 75 % відмінних оцінок [9, 3]. Невідомо, який відсоток студентів зрештою отримували стипендію. А.Туман на початку квітня 1941 р. повідомляв, що в другому семестрі одержують стипендію вдвічі більше студентів, ніж у першому [20, 1]. Можливо, що рівень стипендіального забезпечення студентів сягав таких же показників, як у Львові, де в педагогічному та учительському інститутах стипендію отримувало 80 % студенів [4, 33].

Окремі джерела, дають змогу окреслити й навчальну успішність студентів учительського інституту. Серед студентів історичного факультету відмінні успіхи в навчанні демонстрували Серкізовський, Іванців, Моргун, Мельник, Шалер, Кляйнер, Вегнер, Родак; мовно-літературного – Корчинський, Матвіїшин, Іван і Володимир Кульчицькі, Хомутова ; фізико-математичного – Рат, Лефельштіль, Норман, Івасиків. Відомо, зокрема, що студент Серкізовський достроково склав зимові іспити з історії та Конституції СРСР на “відмінно”, Корчинський, Матвіїшин і Кульчицькі – з історії літератури. На історичному факультеті всі студенти успішно склали заліки з основ марксизму-ленінізму: з 80 осіб лише три виявилися непідготовленими. 90% усіх студентів інституту достроково склали заліки по військовій справі [20, 1; 22, 4].

Значну роль у здобутті відмінних оцінок відігравала приналежність до комсомолу. Як згодом писав Матвіїшин, студенти-комсомольці – за словами доповідачів звітів по чвертях – після впертої праці над собою та свідомого ставлення до своїх обов’язків ставали “кращими” [9, 3]. Директор інституту відзначав двох таких осіб: студента історичного факультету Іванціва, який “вступив в інститут мало підготовленим”, але “старанною працею… домігся відмінних успіхів”, та студента мовно-літературного факультету Корчинського, котрому за відмінні успіхи в навчанні ЦК ВЛКСМ затвердив персональну стипендію імені 15-річчя комсомолу [20, 1].

Зміст навчання в учительському інституті, звісно ж, визначався загальнопедагогічною та фаховою спеціалізацією. Студентська молодь вперше стала вивчати марксистсько-ленінську теорію, політичну економію, історію СРСР та УРСР, історію літератури народів Радянського Союзу та інші предмети [4, 33 – 34]. Безумовно, будь-які предмети слугували засобом індоктринації свідомості дрогобицького студентства. Викладачі зобов’язані були

подавати наукову інформацію відповідно до існуючих ідеологічних догм та політичних вимог. Для прикладу, викладач української літератури М. Коваль, поняття "вража кров" у "Заповіті" Т. Шевченка тлумачив як "кров поміщиків, куркулів та їх прихвоснів". За його словами, "москалі" у "Розритій могилі" – це "чорні типи, які не погоджувалися у багатьох питаннях творення України, або реакціонери" (при цьому пояснював, що Т. Шевченко мав на увазі не росіян, а кількох царських офіцерів). Романтизм, реалізм, народництво він уважав буржуазними течіями і лише соціалістичний реалізм, на його думку, вірно відображав оточуючу дійсність. Історик Ю. Новак відстоював існування за княжої доби єдиної руської народності, "Слово о полку Ігоревім" трактував як чисто російський епос, гетьмана І. Мазепу – "зрадником, який діяв на шкоду українським інтересам і стояв на перешкоді "братському єднанню двох таких великих націй". У курсі "Історії народів СРСР" він, як згадують колишні студенти інституту, основну увагу присвячував історії Росії, а для історії України виділив лише 4 – 5 лекцій. До речі, серед усіх викладачів учительського інституту студенти найбільш позитивно характеризують філолога Івана Кошика, що "боронив українців-студентів на педконференціях" [9, 3].

Проводилася і певна *виховна робота* зі студентами, яскравими організаційними формами якої були різноманітні заходи, приурочені до певних політичних свят або ювілеїв відомих осіб. Наприклад, у листопаді 1940 р. в учительському інституті відбувся ювілейний вечір, присвячений 55-річчю літературної діяльності письменниці Ольги Кобилянської. Доповідь про творчість письменниці зробив викладач М. Коваль, а студенти та викладачі інституту виступили з декламаціями окремих уривків її творів "Через кладку", "Царівна", "Земля" [23, 4]. Першотравневе свято 1941 р. святкували промовою директора А. Тумана і виступом студентського хору. Наприкінці ж травня колектив інституту з нагоди 25-ї річниці смерті І. Франка організував виховний захід, на якому, щоправда, стався конфуз: запрошені музики з ресторану "Колумбіна" недоречно зіграли фокстрот, а потім ще й польку. У день чергових роковин смерті Лесі Українки також відбулися певні врочистості, під час яких з промовою про творчість видатної української поетки і письменниці виступив викладач І. Кошик. У своїй доповіді він назвав Лесю Українку перлиною не лише в українській, а й світовій літературі, письменницею в "європейському розумінні цього слова" [10, 4].

Значну увагу комуністичному вихованню студентів, безумовно, присвячували партійна і комсомольська організації інституту. Власне під керівництвом парторганізації було організовано цикл доповідей для студентів на теми: "Про міжнародний стан", "Дарвінізм і релігія", "Марксо-ленінське вчення про державу", "Історико-філософські погляди Чернишевського" та ін. [20, 1]. Студентів учительського інститут залучали до різноманітної громадсько-політичної діяльності, зокрема участі в агітаційній кампанії напередодні виборів до місцевих рад (15 грудня 1940 р.). Так, студенти Дрогобицького учительського інституту М. Стрільбицька, І. Кульчицький, В. Серкізовський в обласній газеті "Більшовицькій правда" від 15 грудня 1940 р. опублікували пропагандивну статтю "Щаслива молодість". "Сьогоднішній день, – писали вони у дусі часу, – один з найкращих днів в нашому щасливому житті. Ми, повноправні громадяни Радянського Союзу, ми, будівники нового життя, опустимо сьогодні у виборчі урни бюлетені з іменами кандидатів сталінського блоку комуністів і безпартійних" [19, 3].

З'ясовуючи рівень *матеріально-технічного* забезпечення інституту у 1940 – 1941 рр., варто зауважити, що воно базувалося на майні колишньої польської гімназії. Уже повідомлялося, що навчальний корпус гімназії було передано інститутові в березні 1940 р. Тоді ж на баланс новоствореного ВНЗ передали й приміщення гімназійної бурси (вул. Горького, 29), яку переобладнали в студентський гуртожиток [3, 38]. Щоправда, як писав Матвіїшин, спочатку в гуртожитках бракувало ліжок [10, 4]. У цілому ж, матеріальна база інститут була пристойною. Директор А. Туман наголошував, що уже на початок навчального року (вересень 1940 р.) інститут в основному був забезпечений усім потрібним для нормальної роботи. На той час створено кабінети основ марксизму-ленінізму, мовно-літературний, фізико-математичний, військовий [20, 1]. Тоді ж почалося формування інститутської бібліотеки, адже наявна переважно польськомовна література гімназійної бібліотеки була непридатною для використання, здебільшого з політичних та ідеологічних міркувань. На квітень 1941 р. книжковий фонд бібліотеки інституту нараховував 17 тисяч екземплярів [20, 1]. Історик І. Кошарний, однак, повідомляв, що з приходом німців до Дрогобича в 1941 р. була розграбована і знищена бібліотека інституту, яка налічувала понад 100 тис. томів наукової і художньої літератури [5, 173]. Проте таку цифру вважаємо надто завищеною.

Завершуючи, згадаємо і про деякі сумні факти з

історії інституту, який не оминули більшовицькі репресії. Ще на початку навчального року студента учительського інституту Бандуровича було заарештовано та засуджено до кількох років в'язниці, де через він кілька тижнів помер [10, 4]. Відомо, що 11 листопада 1940 р. був заарештований студент Євстахій Баць з села Биків, 20 червня 1941 р. схоплено студента Йосифа Бараняка з Підбужа, який пропав безвісти. Незабаром така ж доля спіткала студентів Йосафата Пасічника та Євгена Татарського [8, 166 – 169; 13, 3 – 4].

Висновки. Отже, Дрогобицький державний учительський інститут виник в умовах радянізаційних перетворень, що відбувалися в західному регіоні України, після його приєднання до СРСР. Причини його заснування були тісно пов'язані з прагненням радянських властей забезпечити формування нових і відповідним чином вишколених учителів, які б задовільняли потреби шкіл в педагогічних кадрах і слугували міцною соціальною опорою більшовицького режиму. Протягом 1940 – першої половини 1941 рр. відбувалося становлення матеріально-технічної бази інституту, комплектування професорсько-викладацького складу, формування студентського контингенту, налагодження навчально-виховного процесу. На жаль, розвиток ВНЗ було перервано воєнно-політичними подіями 1941 року. Лише після звільнення Дрогобиччини від німецької окупації (1944 р.) діяльність учительського інституту було відновлено.

І. Державний архів Львівської області (далі – ДАЛО). – Ф. 5001. – Оп.1. – Спр. 14.

ІІ. ДАЛО. – Ф. 5001. – Оп.1. – Спр. 15.

1. Баран В.К. Токарський В.В. Україна: західні землі: 1939 – 1941 рр. – Л.: Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України, 2009. – 448 с.

2. Гендель А. Почались іспити // Більшовицька правда. – 1940. – № 185 (221). – 10 серпня. – С. 4.

3. Дрогобицький державний педагогічний університет ім. Івана Франка / Авт. кол.: В.Скотний, М.Савчин, Ю.Кишакевич та ін. – Дрогобич – Львів, 2001. – 328 с.

4. Кошарний І.Я. У сузір'ї соціалістичної культури. Культурне будівництво у возз'єднаних областях Української РСР (1939 – 1958 рр.). – Львів: Вища школа, 1975. – 238 с.

5. Кошарний І.Я., Підпригорщук М.В., Гапшенко І.І., Скрипник К.І. Радянська Дрогобиччина. – Дрогобич: Дрогобицьке обласне вид-во, 1957. – 202 с.

6. Культурне будівництво в Українській РСР: важливіші рішення комуністичної партії і радянського уряду 1917 – 1959 рр. Збірник документів в двох томах. – Т. 1 (1917 – червень 1941). – К.: Державне вид-во політ. л-ри, 1959. – 883 с.

7. Культурне життя в Україні. Західні землі: Документи і матеріали. – Т. 1 (1939 – 1953). – К., 1995. – 748 с.

8. Літопис нескореної України: Документи, матеріали, спогади. Книга перша. – Львів: "Просвіта", 1993. – 796 с.

9. Матвіїшин. Дещо про Дрогобицький державний учительський інститут // Вільне слово. – Дрогобич. – 1941. – № 17. – 15 серпня. – С. 3.

10. Матвіїшин. Пам'ятні хвилини Дрогобицького інституту // Вільне слово. – Дрогобич. – 1941. – № 21. – 24 серпня. – С. 4.

11. Нариси з історії Дрогобича (від найдавніших часів до початку XXI ст.) / Наук. ред. Л.Тимошенко. – Дрогобич: Коло, 2009. – 320 с.

12. Народне господарство Української РСР. Статистичний щорічник. 1957 рік. – К.: Держстатвидав, 1958. – 254 с.

13. Наш тернистий шлях // Вільне слово. – 1941. – № 7. – 23 липня. – С. 3 – 4; № 12. –3 серпня. – С. 4; № 2. – 27 серпня. – С. 4.

14. Оголошення [про можливість складення іспитів у Дрогобицькому вчительському інституті студентами-заочниками з інших вищих шкіл] // Більшовицька правда. – 1940. – № 281 (327). – 3 грудня. – С. 4.

15. Оголошення [про набір до учительського інституту] // Більшовицька правда. – 1940. – № 59 (105). – 12 березня. – С. 4.

16. Оголошення [про набір до учительського інституту] // Більшовицька правда. – 1940. – № 179 (215). – 3 серпня. – С. 4.

17. План лекцій парткабінету Дрогобицького МК КП(б)У на січень 1941 р. // Більшовицька правда. – 1941. – № 7 (357). – 9 січня. – С. 4.

18. Прийом у педагогічні та учительські інститути західних областей УРСР і БРСР // Більшовицька правда. – 1940. – № 173 (219). – 27 липня. – С. 4.

19. Стрільбицька М., Кульчицький І., Серкізовський В. Щаслива молодість // Більшовицька правда. – 1940. – № 291 (337). – 15 грудня. – С. 3.

20. Туман А. Рік роботи учительського інституту // Більшовицька правда. – 1941. – № 76 (426). – 1 квітня. – С. 1.

21. Туман А. Франко про Шевченка // Більшовицька правда. – 1941. – № 57 (407). – 9 березня. – С. 3.

22. Хорошайло І., Новак Ю. Екзаменаційна сесія в інституті // Більшовицька правда. – 1941. – №7 (357). – 9 січня. – С. 4.

23. Ювілейний вечір присвячений О.Ю. Кобилянській // Більшовицька правда. – 1940. – № 278 (324). – 29 листопада. – С. 4.

24. Bonusiak W. Polityka ludnościowa i ekonomiczna ZSRR na okupowanych ziemiach polskich w latach 1939 – 1941 ("Zachodnia Ukraina" i " Zachodnia Białoruś"). – Rzeszów: Wyd-wo Uniwersytetu Rzeszowskiego, 2006. – 475 s.

25. Głowacki A. Sowieci wobec polaków na ziemiach wschodnich II Rzeczypospolitej. Wydanie II. – Lódź: Wydawnictwo Uniwersytetu Lódźkiego, 1998. – 695 s.

Стаття надійшла до редакції 26.10.2010